

S. Opresti: tako mi je po ti jedi slabo prišlo, da bi bil kmalo (okoli) opredel; prelo transitus; de bi živina sej vsa ne opredla; hrov. serb. predati trepidare, strahom ne predaju, opredom pozornim, mrazni i predljivi; mačka prede (knurrt), prenuti e somno excitari itd.

Kako naj se berilo, zlasti v višjem razredu obdeluje, da se ž njim kolikor mogoče združuje več naukov. *)

Pri branji naj se prepriča učitelj, ako učenci razumejo, kar berejo; otrok naj mu pové to s svojimi besedami. Ako je otrok bral male povesti, basni, naj jih še enkrat po svoje pové, to bo otroke veselilo, ter jih spodbadalo v pozornost; naj poskusi to več otrok pri eni povesti, to jih bo vnemalo, da se bodo med sabo skušali, kdo bo bolje povedal; primerjali bodo, kako bi bili povedali, ko bi bili vprašani — vadili se bodo misliti. — Ne mara, da se bo to enemu ali drugemu igrača zdela. — Jaz pa mislim, da čas in trud, kateri se v to obrača, donaša ob svojem času naj boljše obresti; otroci, kateri so vajeni misliti, bodo marsiktero zapreko ložeje prestopali, kakor tisti, ki se niso vadili misliti.

Ker pa v drugem berilu za slovenske šole več berilnih vaj 3., 4. in 5. razdelka sega v zemljepisje, domačo zgodovino, narodoslovje in narodopisje, naj učitelj tudi v teh rečeh podučuje učence, kolikor se to more zgoditi; vodilo naj mu pa ne bo toliko sistem, kakor pedagogika. Učitelj naj ne pozabi na kratek čas, kateri mu je v to odmerjen, pa naj nikar ne prezira zmožnosti učencev, kolikor je morejo imeti v ljudskih šolah; naj prevdarja, koliko bodo teh reči potrebovali v navadnem življenji, in potem odločuje berila. Naj izbere naj prej to, kar mu je naj bližje, na daljno naj gleda in kaže le toliko, kolikor potrebuje, da bližnje razjasni. In ko jim je dopovedal, kar je blizo, naj sega po oddaljenem oziraj se na odločeni čas, na potrebo in na zmožnosti otroško. Iz zgodovine je dovolj, da otrokom pripoveduje naj važnejše zgodbe in odbrano versto naj slavnejših mož in žen. Če otroci vedó naj važnejše pri-

*) Po g. Ribnikarjeve m nemškem spisu svobodno poslovenjeno.

godbe in spoznajo imenitne osebe, jim bo to več koristilo, nego da bi se jim reč prav na drobno razkladala.

V zemljepisji podučevati ali učiti se ga brez zemljevida, brez nagledovanja je mlatva prazne slame. In vendar nimamo zemljevidov po ljudskih šolah. Učiteljev zemljevid je dostikrat edini pri šoli. Že iz tega namena naj se otroci vadijo zemljevide risati. Ni ravno toliko nad tem, če je meja malo bolj ali manj zakrivljena, da je le pravilna lega zadeta, je že zadosti. Enkrat se nekaj, drugikrat zopet nekaj pokaže.

Učenik hoče n. pr. pokazati zemljevid avstrijske države ali naj prej kranjskega. Naj naredi piko, ktera naznanuje kraj šole, okoli tega naj naredi nekako podobo političnega okraja, temu naj prideva druge okraje; na podobi ni toliko, samo da se lega zadene, dokler so vse meje narejene, tako naj se pridevajo druge kronovine ena za drugo, pri teh pa se lahko notranja razdelitev opušča. Poprej bolj redki obris se lahko bolj zgosti, notri se narisajo mesta, in pozneje, ako je čas, potreba in dobra volja tudi drugi znameniti kraji, pa tudi poglobitve reke, gore i. dr. Tako si napravijo otroci podobo, ktere ne bodo tako hitro pozabili, ker so jo sami izdelali; ta podoba pa jim vse bolj živo poodčituje, kakor da bi kamnotise zemljevidov še toliko in toliko časa gledali.

Da se otroci vadijo misliti in prevdarjati in sami opazovati, sposobne so posebno berila, v kterih se govori od prirodoslovja. Tukaj naj se učenec naj prej napeljuje, da ne vé, kaj ta vednost obsega, potem naj poišče razloček med živo in neživo stvarjo, naj se mu pokaže, kako da so vse živeče stvari tako primerno vstvarjene, da skupaj dosežejo svoj višji namen; tako naj se razlaga kaj je živeča stvar (organizem). Ko se pa učencem pripoveduje, da nekatere živeče stvari kraj po svoji „volji“ lahko zapuščajo, ali vsaj za svojim živečcem hodijo, spoznajo razloček med rastlinstvom in živalstvom, tako naj razvija tudi druge lastnosti, ki ji razločijo. Res, da tako učenje je bolj počasno in težavniše, kakor ko bi učitelj sam to obdeloval; čas v to obrnjen pa vendar ni zgubljen, ker učenec se vadi samostalno delati ter misliti, bolj pazljiv je, ker on tudi nekako pomaga podučevati; učitelj se pa tudi lahko precej prepriča o zmožnosti učencevi. Učitelj naj si naredi glavno osnovo od naukov, ktere hoče učiti; učencem ravno ni

treba vediti, zakaj se je to tako, uno drugače razdelilo; potreba pa je osnove, da se odbere, kar je naj bolj potrebnega.

Učitelji se radi v tem pregrešé, da so preobširni, in da se pečajo z inodeželskimi (tujimi) rečmi; ne mislim, da bi to storili iz namena, pohvaliti se s svojimi učenci pri spraševanju, marveč mislim, da nauk, ktereга prednašajo, ne poznajo dobro, in ravno zarad tega mislijo, da to, kar je med nami, ni zanimivo. Gotovo vstreza namenu, če se pri živalstvu tudi vpletajo male povestice, ktere kažejo zanimive živalske lastnosti; otroci bolj pazijo, njihovi spomin se podpira in temu se lahko pridene kakšen nauk, kateri učencu na drugo stran koristi. Tako naj bi se pri rastlinstvu, rudinstvu in prirodoslovji delalo.

V ta namen naj bi se kupil za ljudske šole atlas v podobah (Bildern-Atlas); ima pa ta 334 podob z barvami na 32 tablah, priložena je tudi razlaga vseh podob v hervaškem, slovenskem, laškem, nemškem in madjarskem jeziku. Še le potem bi koristilo živalstvo in rastlinstvo prednašati. Brez nagledovanja je pa vse mervto.

Splošni učiteljski zbor v Gradcu.

(Konec.)

Na versti so še mnoga pozdravljenja in odzdravljenja mnogih društev i. t. d. med temi tudi pl. g. Hasnerja.

Ker bode drugo leto veliki zbor nemških učiteljev na Dunaju, bode četerti splošni zbor avstrijskih učiteljev še le l. 1871.

Zbor se končá s trikratnim slavoklicem presvetlemu cesarju. S tem velikim učiteljskim taborom sklenjena je bila tudi krasna

razstava učilnih pomočkov,

ktero je napravil krajni odbor učiteljskega zbora v treh dvoranah. Videli smo pri prvem zboru avstrijskih učiteljev na Dunaju (l. 1867.) lepo enako razstavo, a tolike različnosti o posamnih rečeh in toliko sedanjemu času primernega šolskega blagá ni bilo tam, kakor letos v Gradcu. Škoda je le, da je ta razstava z zborovanjem vred jenjala, in tako človeku ni bilo